

คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่

Characteristic of Administrator Affecting Active Learning of Teacher
Under the Office of Secondary Education Service Area Chachoengsao

Received: March 23, 2022

Revised: April 21, 2022

Accepted: May 5, 2022

สุจิตตรา มุลอินทร์*

Sujittra Moonain

ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์**

Pariyaporn Tungkunan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 2) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร และ 3) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชียงใหม่ จำนวน 264 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) คุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) และด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5) สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 42.00 และสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

นักศึกษาปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Master of Industrial Education Student Program in Educational Administration, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Thailand

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

Advisor, Associate Professor Dr., Department of Industrial Education, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: 62603038@kmitl.ac.th

$$\begin{aligned}\text{สมการคะแนนดิบ} \quad \hat{Y} &= 2.260 + .268(X_2) + .229(X_5) \\ \text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad \hat{Z}_Y &= .374(Z_2) + .304(Z_5)\end{aligned}$$

คำสำคัญ : คุณลักษณะของผู้บริหาร/การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of teachers' active learning management. 2) study the level of administrators' characteristics, and 3) study the characteristics of administrators affecting teachers' learning management. The sample was 264 administrators and teachers under The Office of Secondary Education Service Area Chachoengsao, stratified random sampling as school size and proportional sampling. The research instrument was a five point scale. Questionnaire reliability on the administrators' characteristics was at 0.95. And questionnaire reliability on teachers' active learning management was at 0.80. The data were analyzed by mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that 1) The level of teachers' active learning management in overall were at high level, 2) The level of administrators' characteristics in overall were at high level and 3) The characteristics of administrators affecting teachers' active learning management was significantly at .01 level; There were academic leadership (X_2) and administrators support (X_5) both of these factors could be predicted at 42.00 percent with the analytical equations as follow

$$\begin{aligned}\text{Unstandardized score equation} \quad \hat{Y} &= 2.260 + .268(X_2)^{**} + .229(X_5)^{**} \\ \text{Standardized score equation} \quad \hat{Z}_Y &= .374(Z_2)^{**} + .304(Z_5)^{**}\end{aligned}$$

Keywords : Characteristic of School Administrator/ Active Learning

บทนำ

การศึกษาถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นรากฐานในทุก ๆ ด้านของการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานศึกษาและครู ในการกำหนดหลักการความเป็นอิสระและคล่องตัวของสถานศึกษา ซึ่งเอื้อต่อการที่ให้สถานศึกษาสามารถสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา และการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้เป็นการศึกษาเชิงรุกที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามช่วงวัย การพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีสมรรถนะในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2021: 248) การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก จึงมีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ที่ช่วยส่งเสริม

.....

การมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจารณ์ญาณ การสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและในด้านครูผู้สอนในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2019: 4-5)

จากการศึกษาผลการประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประเมินผลตามระดับคุณภาพ) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พบว่าร้อยละของสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) ยังไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ผลการทดสอบทั้งระดับชาติ (O-NET) ระดับนานาชาติ (PISA) เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ มาก ระดับความสามารถของนักเรียนไทยเมื่อเทียบกับชาติต่าง ๆ อยู่ในระดับต่ำมาก รวมทั้งมีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์หลายประการ เมื่อวิเคราะห์เจาะลึกถึงสาเหตุของปัญหาพบว่า มีปัญหามาจากหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบเดิม หลักสูตรขาดความยืดหยุ่น ไม่ทันความต้องการของโลก และสังคม ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอนล้าสมัย ครูขาดทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2020: 1) เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ในการวางแผนดำเนินงาน กำกับติดตาม ตลอดจนการประเมินผลเกี่ยวกับการบริหารจัดการในสถานศึกษา พัฒนาสมรรถภาพทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญาของทุกคน เป็นผู้แสวงหาหรือจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ครบตามหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษา วีระยุทธ ชาทะกาญจน์ (Chatakan, 2013: 11) กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2011: 28) ยังได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้บริหาร เนื่องจากเห็นว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2010: 31) ได้มีแนวคิดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามคุณลักษณะผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ประกอบด้วย รักศรัทธา ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ มุ่งมั่นในการบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพและวัฒนธรรมประชาธิปไตย ในการปฏิบัติงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา และผลการวิจัยของ ชูชัยลา เจ๊ะฮะ (Chehah, 2016: 114-115) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) บรรยากาศโรงเรียน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) วัฒนธรรมโรงเรียน วศิน ชูชาติ (Chuchat, 2016: 166-167) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) ความสามารถในการทำวิจัยใน

.....
ชั้นเรียน 2) การพัฒนาตนเอง 3) การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา พรรณี มนพัทธ์ปริพัตร (Monphatpariphat, 2017: 84) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) การร่วมวางแผน 2) การสนับสนุนของผู้บริหาร ชยาภรณ์ จันท (Juntho, 2017: 312-314) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) ความรู้ความสามารถทางการบริหาร 2) วิสัยทัศน์ 3) ภาวะผู้นำและความเป็นผู้นำทางวิชาการ 4) ความรับผิดชอบการอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน 5) มนุษยสัมพันธ์

เหตุผลทั้งหมดข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหาร 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และสังเคราะห์จากแนวคิดและผลงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร 2) ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน และ 5) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปใช้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้บริหารสถานศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพทางการบริหารสถานศึกษา เกิดประโยชน์กับผู้เรียน ผู้สอนอย่างสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน ด้านการสนับสนุนของผู้บริหารมีอย่างน้อย 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ฉะเชิงเทรา ดังนี้

- 1) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จากแนวคิดของ (Bonwell and Eison, 1991: 2) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าการฟัง ผู้เรียนจะต้องอ่าน เขียน อธิบายและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสัมพันธ์กัน 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ (Meyers and Jones, 1993: 6) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active

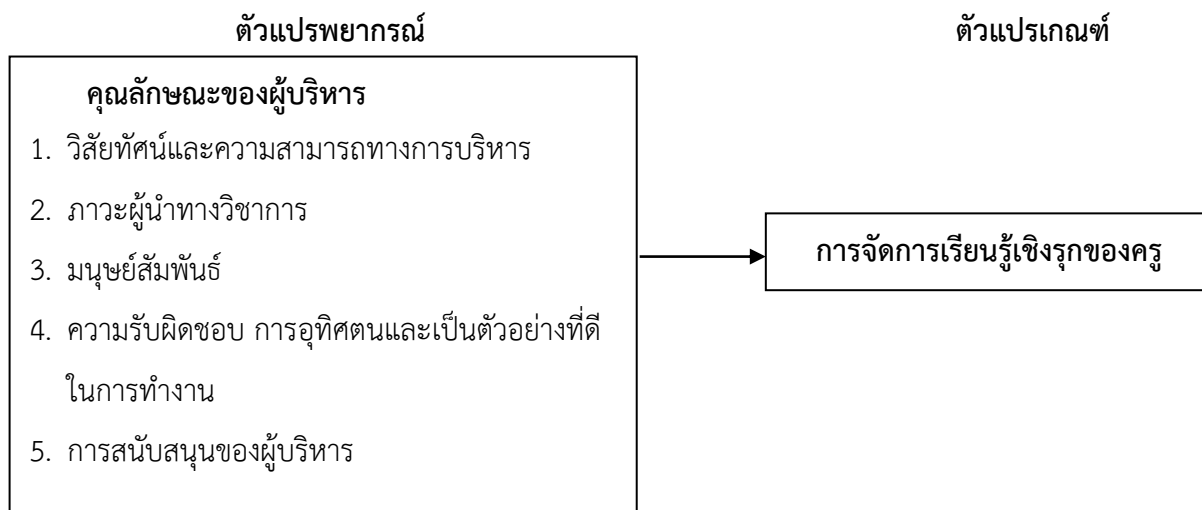
.....
Learning ว่าเป็นเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสในการพูด ฟัง เขียน อ่าน และไตร่ตรองอย่างมีความหมายเกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดประเด็น และการนำเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้กับผู้เรียน (Petty, 2004: 1) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้สอนจะเป็นผู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มากกว่าการที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว (Prince, 2004: 1) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ได้ใช้ทักษะการพูด ฟัง อ่านเขียน และไตร่ตรองความคิด พินิจพิเคราะห์ และพยากรณ์ ยินดีสุข (Dechakup and Yindeesuk, 2017: 94) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็นขณะลงมือทำกิจกรรมโดยขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมผู้เรียน ต้องใช้กระบวนการคิดขั้นสูง คือการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการประเมินค่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2019: 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถามและถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ สามารถสังเคราะห์ได้ว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้การฟัง พูด อ่าน เขียน พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก

2) แนวคิดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2010: 31) กำหนดคุณลักษณะผู้อำนวยการสถานศึกษาที่พึงประสงค์ประกอบด้วย รักศรัทธา ภาควิชาในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ มุ่งมั่นในการบริหารจัดการหลักสูตร และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพและวัฒนธรรมประชาธิปไตย ในการปฏิบัติงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการวิจัยของ ชูชัยลา เจ๊ะฮะ (Chehah, 2016: 114-115) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) บรรยากาศโรงเรียน 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) วัฒนธรรมโรงเรียน วศิน ชูชาติ (Chuchat, 2016: 166-167) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ 1) ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) การพัฒนาตนเอง 3) การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา พรรณิมน พัทธปริพัตร (Monphatpariphat, 2017: 84) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) การร่วมวางแผน 2) การสนับสนุนของผู้บริหาร ชยาภรณ์ จันท (Juntho, 2017: 312-314) พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลได้แก่ 1) ความรู้ความสามารถทางการบริหาร 2) วิสัยทัศน์ 3) ภาวะผู้นำและความเป็นผู้นำทางวิชาการ 4) ความรับผิดชอบการอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน 5) มนุษยสัมพันธ์ จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยพบว่า

.....
คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ประกอบด้วย 1) ด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร 2) ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน และ 5) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ทั้งหมด 29 สถานศึกษา โดยแยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน ครูในสถานศึกษา จำนวน 1,530 คน รวม 1,559 คน ปีการศึกษา 2564

กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 16 คน และ ครู จำนวน 248 คน รวม 264 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบ Stratified Random Sampling ตามขนาดของสถานศึกษา และเทียบสัดส่วนจำนวนครูแต่ละโรงเรียนแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม โดยสุ่มตามขนาดของสถานศึกษา ในสัดส่วนร้อยละ 50 ของสถานศึกษา ได้เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก 8 สถานศึกษา สถานศึกษาขนาดกลาง 5 สถานศึกษา สถานศึกษาขนาดใหญ่ 1 สถานศึกษา สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ 2 สถานศึกษา รวมจำนวนสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 16 แห่ง

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ ตามตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหาร และ ครู จากนั้นนำมาสุ่มอย่างง่ายตามขนาดสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ต้องการคือ ผู้บริหาร จำนวน 16 คน ครู จำนวน 258 คน รวมกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ทั้งหมด 264 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ตัวแปรพยากรณ์ ประกอบด้วย ความสามารถทางการบริหาร (X_1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) มนุษยสัมพันธ์ (X_3) ความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน (X_4) การสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5)

2. ตัวแปรเกณฑ์ คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หนองบัวลำภู (Y)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน โดย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้บริหาร จำนวน 40 ข้อ และ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู จำนวน 9 ข้อ โดยตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วย แบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2564 ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือน กุมภาพันธ์ จำนวน 264 ฉบับ เพื่อเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน โดยการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง และทำการนัดหมายกำหนดวันเวลาในการรับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ และ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ระดับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการ ทดสอบความสัมพันธ์กันเองระหว่างคู่ตัวแปร (Multicollinearity) ซึ่งพิจารณาจากค่า Tolerance และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ตัวแปรด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร (X_1) ด้าน ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_3) ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ทำงาน (X_4) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5) มีค่า Tolerance ตามลำดับดังนี้ .191, .147, .229, .199 และ .253 ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ (ถ้าค่า Tolerance มีค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก) และเมื่อ พิจารณาค่า (VIF) ของตัวแปรทั้ง 5 ตัว มีค่าตามลำดับดังนี้ 5.241, 6.804, 4.373, 5.033 และ 3.960 ซึ่งมีค่าไม่

มากกว่า 10 สามารถสรุปได้ว่าไม่เกิดตัวแปรในลักษณะมีความสัมพันธ์กันเองระหว่างคู่ตัวแปร (Multicollinearity) และวิเคราะห์สมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กันเองระหว่างคู่ตัวแปร โดยวิเคราะห์จากค่า Tolerance และค่า Variance inflation factor (VIF)

ตัวแปรที่ศึกษา	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
ด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร (X_1)	.191	5.241
ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2)	.147	6.804
ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_3)	.229	4.373
ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน (X_4)	.199	5.033
ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5)	.253	3.960

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ะยอง ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .627) เมื่อพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามลำดับแรกพบว่า อันดับแรกคือ ข้อที่ 9 ครูอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .570) รองลงมาคือ ข้อที่ 8 ครูแสดงบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .575) และ ข้อที่ 2 ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้การฟังพูดอ่านเขียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .576) และข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือข้อที่ 5 ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่า ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .715) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ะยอง ภาพรวมและรายข้อ

ที่	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ะยอง	n = 264		ระดับปฏิบัติ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.43	.606	มาก	4
2.	ครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้การฟังพูดอ่านเขียน	4.44	.576	มาก	2
3.	ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการคิดวิเคราะห์	4.20	.665	มาก	7
4.	ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการสังเคราะห์	4.13	.711	มาก	8
5.	ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้านการประเมินค่า	4.04	.715	มาก	9

6.	ครูสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ	4.38	.658	มาก	6
ตารางที่ 2 (ต่อ)					
ที่	การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตพะเยา	n = 264		ระดับ ปฏิบัติ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
7.	ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์กัน	4.43	.567	มาก	4
8.	ครูแสดงบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้	4.44	.575	มาก	2
9.	ครูอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.46	.570	มาก	1
เฉลี่ยรวม		4.32	.627	มาก	

2. ผลการวิเคราะห์ ระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขตพะเยา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขตพะเยา ทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตน
และเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.624) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.700)
ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.628) ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.664)
และด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.618) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา รายด้าน

ที่	คุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตพะเยา	n = 264		ระดับ ปฏิบัติ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร	4.10	.618	มาก	5
2.	ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.12	.664	มาก	4
3.	ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.18	.700	มาก	2
4.	ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ทำงาน	4.23	.624	มาก	1
5.	ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร	4.18	.628	มาก	2

3. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ผลการวิจัยพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำทาง
วิชาการ (X_2) ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5) โดยอธิบายคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้

.....
เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ได้ร้อยละ 42.00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .268 และ .229 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .374 และ .304 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู (Y) กับตัวแปรพยากรณ์ (X_2 X_5) เท่ากับ .648 และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ .363 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad \hat{Y} = 2.260 + .268(X_2)^{**} + .229(X_5)^{**}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad \hat{Z}_y = .374 (Z_2)^{**} + .304(Z_5)^{**}$$

ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยพหุคูณ ของตัวแปรในการพยากรณ์คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา โดยวิธี Stepwise

ตัวแปรที่ศึกษา	b	SE_b	β	t	sig
ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2)	.268	.060	.374	4.479	.000**
ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5)	.229	.063	.304	3.632	.000**
R = .648 SE_{est} .363 R^2 = .420 F = 94.503					

หมายเหตุ : ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

1. อภิปรายผลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (Regional Education Office 3, 2020: 81) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกมีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ที่ช่วยส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิดและการกระทำของผู้เรียน การมีวิจรรณญาณ การสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวก

.....
ทั้งตัวผู้เรียน และในด้านครูผู้สอนในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทุกตัวชี้วัดของมาตรฐานการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2019: 4-5) ตอบสนองต่อนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ได้นำนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2563 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2020: 9) มาปฏิบัติในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมีแนวทางการดำเนินการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการวัดประเมินผลที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) สถานศึกษาดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) วัดแวของผู้เรียน และ พัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนตามศักยภาพ และความถนัด โดยจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ นำไปสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการตามความสามารถ ความสนใจ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นำมาสู่การปฏิบัติภายในสถานศึกษาแบบเชิงรุกมากขึ้นในปีการศึกษา 2564

2. อภิปรายผลเกี่ยวกับระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความรับผิดชอบและเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้ครูปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ ทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ ชยาภรณ์ จันโท (Juntho, 2017: 312-314) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารด้านความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน ส่งผลทางบวกต่อการจัดการเรียนรู้ของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรินทร์ สุบินรัตน์ (Subinrat, 2018: 76) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางตัวอย่างเหมาะสม เป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจ มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน ปฏิบัติตนบนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรมสร้างความศรัทธา ในการเป็นต้นแบบและแบบอย่างที่ดียึดหลักประชาธิปไตย และอุทิศตัวเสียสละเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลัยพร สาวีสัย (Savisai, 2020: 101) ได้ศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูผู้สอนได้เห็นและได้ปฏิบัติตาม เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน โดยสร้างการยอมรับ ความน่าเชื่อถือและให้กำลังใจกับบุคลากร เป็นที่ศรัทธาของทุกคนที่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้ที่อุทิศตนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับ นิภูลา ลันเหลือ (Lonlua, 2011: 65)

.....
ว่าการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการแสดงออกถึง
การประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ตาม ยึดมั่นวิสัยทัศน์ มีการประพฤติตนดี ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและ
จริยธรรม สร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานตามค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร
ในอนาคต เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความ
เพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน

2.2 ด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจาก ผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ให้ความสำคัญกับการอบรมและ
พัฒนาตนเองในด้านการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เห็นได้จากข้อ
คำถามที่ว่า ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ สามารถพัฒนาตนเองเพื่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้
อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ กาศแก้ว (Khatkarw, 2016: 127) ได้ศึกษามิติวิสัยทัศน์
ของผู้บริหาร กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่พบว่า ผู้บริหารที่มีวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขต
ที่จะนำองค์การไปสู่เป้าหมายสูงสุดที่องค์กรหรือสถานศึกษาพึงปรารถนา ให้เป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี จะต้อง
ได้รับการฝึกให้เป็นนักจินตนาการ แต่สามารถนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นจริงได้ จึงต้องเป็นผู้สะสมประสบการณ์ด้วย
ตนเองจากการศึกษา ค้นคว้า การดูงาน นำมาประมวลเป็นความรู้ เปรียบเทียบเหตุการณ์ขององค์กรจากอดีต
ปัจจุบันที่จะเชื่อมโยงไปสู่อนาคตและสามารถนำวิสัยทัศน์นั้นมาสร้างเป็นรูปแบบ กระบวนการที่เป็นแนวทาง
ที่ชัดเจนในการนำไปปฏิบัติของบุคลากรในองค์กรได้เพื่อประโยชน์สูงสุดและก้าวไปสู่ความเป็นเลิศ สอดคล้องกับ
ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (Surakitbaworn, 2013: 4) ได้ให้ความสำคัญของวิสัยทัศน์ว่า เป็นสมรรถนะหนึ่งที่สำคัญ
ของผู้บริหาร ที่มีผลให้ผู้บริหารรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของบริบทต่าง ๆ วิสัยทัศน์เป็นความคาดหวังในอนาคต
ของบุคคลและองค์กร จึงเป็นการกำหนดทิศทางของพันธกิจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อไปสู่เป้าหมายที่
มีหรือจะเป็นในอนาคต การมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่ผู้บริหารมีอาชีพจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อฝึกฝน
ให้เป็นลักษณะประจำตัว เช่น รู้และเข้าใจประเภทวิสัยทัศน์แต่ละลักษณะ ขั้นตอนของการพัฒนาวิสัยทัศน์
ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เพื่อให้ผู้บริหารมีอาชีพสามารถโน้มน้าวให้องค์การดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้บรรลุผล
ตามเจตนารมณ์และเป็นองค์กรที่มีความเป็นเลิศ

3. อภิปรายผลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้
เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา มี 2 ปัจจัยคือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ
(X_2) และด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5) สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ (X_2) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตพะเยา มากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา
ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ มีการสร้างเป้าหมายการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การปฏิบัติใน
สถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา กิจลิขิต (Kitlikit, 2019: 853) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหาร สถานศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษา เป็นหัวใจหลักสำคัญของสถานศึกษาทุกๆที่ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีศักยภาพในการบริหารจัดการในงาน

.....
วิชาการของ สถานศึกษา และมีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษา การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และสร้างมาตรฐานใน
การบริหารงานวิชาการ อย่างเป็นระบบเพื่อผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตอบรับกับสภาพ
สังคมในปัจจุบัน ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ และพัฒนาความรู้เกี่ยวกับ
การบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญเป็นอันดับแรก ๆ สอดคล้องกับ อัจฉรา นิยามาภา (Niyamapha, 2018:
80) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานวิชาการ วิชาการ
ในสถานศึกษาจะเข้มแข็งขึ้นอยู่กับผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ที่จะบริหารการจัดการเรียนการสอน
ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง

3.2 ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร (X_5) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา เป็นลำดับที่สอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารมีบทบาทในการ
สนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทในการดูแลควบคุม กำกับ ติดตาม ดูแลการทำงานของครูอย่างใกล้ชิด
ที่กำหนดภารกิจการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ
สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถ
ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการ
สอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ สอดคล้องกับ จิราภา เพียรเจริญ (Piancharoen, 2013: 103) พบว่า การ
สนับสนุนจากผู้บริหารส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร
สถานศึกษามีบทบาทในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอน
สำหรับครู ถือเป็นเรื่องสำคัญในยุคสมัยนี้ที่ต้องมีสื่อที่ทันสมัยเพื่อพร้อมต่อการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการส่งเสริม
สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนและสถานศึกษา

3.3 ด้านวิสัยทัศน์และความสามารถทางการบริหาร (X_1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (X_3) และด้านความ
รับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน (X_4) ผลการวิจัยพบว่า ไม่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิง
รุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูและบุคลากรส่วน
ใหญ่ยังมีช่องว่างในการพบปะและการมีส่วนร่วมโดยตรงกับผู้บริหาร เห็นได้จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่มีขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 และ
มีประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวม 1- 10 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 สอดคล้องกับ ชูฮัลลา
เจ๊ะฮะ (Chehah, 2016: 114-115) ได้ศึกษาปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูมีปฏิสัมพันธ์กันทางลบกับ
ขนาดของโรงเรียน ซึ่งร่วมกันส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยเหตุดังกล่าวอาจทำให้วิสัยทัศน์และ
ความสามารถทางการบริหาร มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน
ไม่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเท่าที่ควร ดังนั้นจึงใช้ปัจจัยอีก 2 ด้านในการสะท้อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาฉะเชิงเทรา ซึ่งปัจจัยด้านวิสัยทัศน์และความสามารถ
ทางการบริหาร มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน อาจส่งผลทางอ้อม

.....
ต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ผ่านปัจจัยทั้ง 3 ด้าน
ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1. จากผลการวิจัย ขอคำถามเกี่ยวกับผู้บริหารมีการวางแผนงานระยะสั้นและระยะยาวที่มีความ
ท้าทาย มีค่าน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการ
ดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พร้อมทั้ง
ร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายของสถานศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีน้ำหนักพหุคูณสูงสุดคือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังนั้นใน
การจัดทำนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาภาวะ
ผู้นำทางวิชาการ ในด้านการสร้างเป้าหมาย การนิเทศ การแนะนำและการประเมินการสอนของครู การสนับสนุน
ให้ครูพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษา ในสถานศึกษาที่มีการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุกเป็นเลิศ เพื่อค้นหาแนวทางวิธีปฏิบัติ

2.2 ควรทำงานวิจัยเชิงพัฒนา เพื่อหารูปแบบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งเสริมคุณภาพ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ในเขตพื้นที่ข้างเคียง
และในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

References

- Bonwell, C. C., and Eison, J. A. (1991). **Active Learning: Creating Excitement in the Classroom**.
Washington, DC: Office of Educational Research and Improvement (ED).
- Chaithiang, A. (2010). **Teaching principles**. 3rd ed. Bangkok: O.S. Printing House. (in Thai)
- Chatakan, W. (2013). **Management Techniques for Professional Education Administrators**. 4th
ed. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House
- Chehah, S. (2016). **Multi-level Factors Analysis to Affecting Learning Management Skills of
Teachers Under Office of The Private Education Pattani Province**. Master of Education
Thesis Program in Educational Evaluation and Research Administration Graduate School
Prince of Songkla University. (in Thai)

-
- Chuchat, W. (2016). **Factors that Affect to Teacher's Ability in Learning Management Supporting Student's the 21st Century Learning Skills in Suphan Buri**. Master of Education Thesis Program in Development Education Graduate School Silpakorn University. (in Thai)
- Dechakup, P., and Yindeesuk, P. (2017). **Learning Management in the 21st Century**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)
- Juntho, C. (2017). "The Study of School Administrators' Characteristics Affect on 21st Century Educational Management of Phang-nga Primary Education Service Area office". **Phuket Rajabhat University Academic Journal** 13(1): 304-320. (in Thai)
- Khatkarw, P. (2016). **The Dimensional Vision of School Administrators and School Academic Affairs Management Under Nakornprathom Primary Educational Service Area Office 2**. Master of Education Thesis Program in Educational Administration Department of Educational Administration Graduate School Silpakorn University. (in Thai)
- Kitlikit, S. (2019). "Academic Leadership of School Administrators Affecting Operations Based on World-Class Standard School Quality Award Criteria of Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 9". **Journal of Educational Administration, Silpakorn University** 13(3): 67-82. (in Thai)
- Lonlua, N. (2011). **A Structural Equation Model Of Visionary Leadership For Basic School Administrators**. Master of Philosophy of Education Graduate School of Khon Kaen University. (in Thai)
- Meyers, C., and Jones, T. B. (1993). **Promoting Active Learning : Strategies for the College Classroom**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Ministry of Education. (2002). **National Education Act B.E.2542 (1999)**. [Online]. Retrieved March 26, 2021, from https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf. (in Thai)
- Ministry of Education. (2010). **National Education Act B.E. 2542 (1999) And Amendments (Second National Education Act B.E. 2545 (2002) And Amendments (Second National Education Act B.E. 2553 (2010))**. Bangkok: Ministry of Education.
- Ministry of Education. (2011). **Education Reform Proposal In the Second Decade (2009 - 2018)**. Bangkok: Prigwhangraphics. (in Thai)
- Ministry of Education. (2020). **Proactive Competency-Based Learning Management**. [Online]. Retrieved April 23, 2022, from <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1801-file.pdf>. 5 (in Thai)

- Ministry of Education. (2021). **Education in Thailand 2019-2021**. [Online]. Retrieved April 23, 2022, from <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1922-file.pdf>. (in Thai)
- Monphatpariphat, P. (2017). **Participatory Management Factors Affecting the Learning Environment in Schools of Chanthaburi Primary Educational Service Area Office**. Master of Education Thesis Program in Education Administration Graduate School Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
- Niyamapha, A. (2018). **Academic Leadership The Potential of the New Generation of Executives**. Bangkok: Faculty of Education, Kasetsart University. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2019). **Performance Standards for Secondary Schools**. Bangkok: Printing House, National Buddhism Office. (in Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2020). **Policy Office of the Basic Education Commission Fiscal Year 2020**. [Online]. Retrieved March 1, 2021, from <http://www.mathayom9.go.th/webspm9/data/obec63.pdf>. (in Thai)
- Petty, G. (2004). **Active Learning Work**. [Online]. Retrieved March 1, 2021, from <http://www.geoffpetty.com>.
- Piancharoen, J. (2013). **Roles of School Administrator to Enhance the Learning Management of Teachers According to the Basic Curriculum of Secondary School Pathum Thani Province**. Master of Education Thesis Program in Department of Education Management. Graduate School Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Prince, M. (2004). "Does Active Learning Work? A Review of the Research". **Journal of Engineering Education** 93: 223-231.
- Regional Education Office 3. (2020). **The States and Problems of Active Learning of the School in the Area Responsible for the Regional Education Office 3**. [Online]. Retrieved April 23, 2022, from http://www.reo3.moe.go.th/web/images/download/Report/Research_Active_Learning_2020.pdf. (in Thai)
- Savisai, M. (2020). **School Administrators ' Vision Affecting Academic Administration of School Under the Rayong Primary Educational Service Area Office**. Master of Education Thesis Program in Department of Education Management. Graduate School Rambhai Barni Rajabhat University. (in Thai)
- Surakitbaworn, S. (2013). **Professional Executive Leadership**. Bangkok: Suwiriyan. (in Thai)
- Subinrat, N. (2018). "The Relationship Between the Visionary Leadership of the Administrators and Effectiveness of Schools Under the Secondary Educational Service Area Office 19". **Inthaninthaksin Journal** 13(3): 67-82. (in Thai)